

ÈXIT O FRACÀS?

(Alguna cosa més sobre la Conferència de París)¹

Lev Trotski

10 de setembre de 1933

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “¿Éxito o fracaso? Algo más sobre la Conferencia de París”, en, *Escritos*, Tomo V, volumen 1, Editorial Pluma, Bogotá, 1976, pp. 120-128.

Quan un moviment s'endinsa en una etapa nova, superior, sempre hi ha elements que defensen el passat. La perspectiva més àmplia els espanta. No veuen més que dificultats i perills.

En una reunió bolxevic leninista els camarades m'han transmès la següent crítica d'un dels assistents al congrés: “No assolirem res en la Conferència de París; tot acabà en negociacions i acords entre els dirigents; aqueixa política no pot tenir cap significació revolucionària; la declaració conjunta signada pels dirigents de les quatre organitzacions implica en realitat una desviació cap a la socialdemocràcia...” Atès que aquesta crítica reflecteix (és cert que de manera molt exagerada) els dubtes i aprehensions d'alguns camarades (que segons tots els informes són una petita minoria), cal examinar seriosament els arguments assenyalats.

“Les negociacions han estat portades a terme pels dirigents.” Què significa aquest argument? Als congressos i les convencions sempre van els “dirigents”, és a dir els representants. És un objectiu impossible reunir en un sol lloc tots els membres de l'Oposició d'Esquerra, del SAP, del RSP i de l'OSP. ¿Com pot hom arribar a acords entre les organitzacions sense negociacions dels representants, és a dir dels “dirigents”? Òbviament, la crítica sobre aquest punt no té sentit.

¿O potser l'autor de la crítica vol dir que els representants de les organitzacions que signaren la declaració conjunta no expressen l'opinió de la base? Examinem també aquest argument. En allò tocant al SAP, tots saben que la base del partit fa molt de temps que lluita no sols per un major apropament a nosaltres sinó per la fusió total, mentre que fins fa molt poc els dirigents eludien la qüestió i la frenaven per temor a un allunyament dels seus possibles aliats de dreta. En aquest cas, ¿per què es veieren obligats els dirigents a signar amb nosaltres un document tan important? La resposta és clara: la pressió de la base cap a l'esquerra, s'ha fet tan forta que els líders del SAP hagueren de girar-se cap a nosaltres. Els que saben interpretar correctament els fets i símptomes polítics

diran que es tracta d'un gran triomf. Aquesta conclusió conserva tota la seua validesa independentment de l'habilitat o destresa amb què els dirigents hagen portat a terme les negociacions. Allò decisiu no han estat aquestes negociacions sinó tot el treball previ de l'Oposició d'Esquerra.

Respecte a l'OSP, la situació és aproximadament la mateixa. Aquesta organització no tenia cap connexió amb nosaltres. Fa dos anys participava en un bloc amb Seydewitz i Rosenfeld. Ara se'ns ha apropiat. És evident que els dirigents d'aquesta organització mai haguessen donat aqueix pas sense un fort impuls vers l'esquerra de part de la base.

Quant al RSP (Sneevliet), l'assumpte és un poc diferent. Fa algun temps que mantenim amb ells relacions amistoses. Molts camarades saben com Sneevliet i els seus amics recolzaren activament l'Oposició d'Esquerra en la conferència de Copenhaguen i, especialment, en el Congrés contra la Guerra d'Amsterdam. La qüestió de la Comintern impedia que aquesta afinitat política es concretés organitzativament. Quan ens declararem a favor d'una nova internacional caigué el mur que ens separava. ¿No queda clar que en aquest cas la nostra nova orientació haja produït immediatament un valuós resultat concret?

Fa al voltant de tres mesos plantejarem hipotèticament que aplicant una política àmplia i resoluta probablement trobaríem una quantitat d'aliats entre els grups socialistes d'esquerra. Fa un mes o un mes i mig expressarem la possibilitat que la ruptura amb la Comintern facilitaria molt l'apropament a nosaltres de grups revolucionaris d'origen socialdemòcrata. ¿No és evident que la Conferència de París ha confirmat ambdues conjeitures, i a una escala que nosaltres mateixos no podíem haver suposat fa dos o tres mesos? Sota aquestes condicions, queixar-se que tot ha acabat en negociacions entre els dirigents i afirmar que la nova aliança no té sentit revolucionari significa ignorar els processos fonamentals que està vivint el proletariat.

Però resulta particularment estrany (vulgarment parlant) l'argument de què ens estem tornant cap a... la reconciliació amb la socialdemocràcia. Els stalinistes ens dirigeixen aqueixa calúmnia, i no per primera vegada. ¿Amb quina base es porten aqueixos "arguments" al si de la nostra pròpia organització? No obstant, examinem-ho més de prop. No fórem nosaltres els que convocàrem la Conferència de París. No assumim la menor responsabilitat per la seua composició i ordre del dia. Hi anàrem a plantejar les nostres posicions. ¿Potser la nostra declaració contenia algunes concessions a la socialdemocràcia? Que algú s'atrevisca a dir-ho! S'entén que la declaració signada per les quatre organitzacions no és el nostre programa. Però defineix clarament el camí de la Quarta Internacional basant-se en la lluita irreconciliable amb la socialdemocràcia, la ruptura total amb el centrisme burocràtic i una resoluta

condemna a tot intent de seguir l'orientació de la Internacional Dos i Mitja. On estan les concessions a la socialdemocràcia?

La Declaració dels Quatre no dóna resposta a tots els problemes programàtics i estratègics, i en les circumstàncies actuals no podia ser d'una altra manera. És evident que no es pot construir una nova internacional basant-se en aquesta declaració. Però no ens hem plantejat res per l'estil. La pròpia declaració estableix clarament que les organitzacions signants es comprometen a elaborar en un breu termini un *manifest programàtic*, que seria el document fonamental de la nova internacional. Cal fer participar en treball totes les nostres seccions, les nostres tres organitzacions aliades, així com tots els grups i elements simpatitzants. ¿Pretenem potser fer-li alguna concessió a la socialdemocràcia en aqueix manifest? La declaració que els bolxevics leninistes férem pública en la conferència estableix clarament les bases que proposem per a la redacció del manifest: les resolucions dels quatre primers congressos de la Cominter, les “vint-i-una condicions”, els “onze punts” de l'Oposició d'Esquerra. Només el futur dirà si sorgeixen desacords seriosos entre nosaltres i els nostres aliats. Si així succeeix, lluitarem per les nostres posicions. Fins ara mai hem estat excessivament flexibles tractant-se de qüestions de principis.

Els mateixos crítics afegeixen també l'argument següent: només es podrà construir la nova internacional a l'abric de l'ascens del moviment revolucionari; ara, sota aquest ambient de retrocés, tot intent en aqueix sentit està per endavant condemnat al fracàs. Aquest profund argument històric està enterament pres de l'estèril escolàstic Souvarine (qui, pel que estic assabentat, donà mentre un gir de cent vuitanta graus). Els bolxevics proclamaren la necessitat de trencar amb la Segona Internacional i preparar la Tercera en la tardor de 1914, és a dir en l'endemig de la tremenda desintegració dels partits socialistes. Aleshores tampoc faltaren els saberuts que parlaven de l'“utopisme” (la paraula “burocratisme” no estava tan en voga) de la consigna de la Tercera Internacional. Kautsky anà més lluny encara amb el seu famós aforisme: “La internacional és un instrument de pau i no de guerra.” En realitat els crítics citats expressen la mateixa idea: “La internacional és un instrument de l'ascens i no del retrocés.” El proletariat necessita una internacional *en totes les èpoques i sota totes les condicions*. Si avui no hi ha Comintern, hem de dir-ho obertament i començar immediatament a preparar una nova internacional. Per descomptat, quan podrem aixecar-la depèn enterament de la marxa de la lluita de classes, de l'alça o reflux del moviment obrer, etcètera. Però inclús en les èpoques de pitjor retrocés hem de preparar-nos per al futur ascens orientant correctament els nostres quadres. Els laments fatalistes sobre el retrocés objectiu sovint reflecteixen un retrocés subjectiu.

Prenguem com a punt de comparació les conferències de Zimmerwald i Kienthal. Necessàriament, hi participaren els “dirigents” (en tot congrés

participen els dirigents). Per la quantitat d'obriers directament representats eren més dèbils que la Conferència de París. En Zimmerwald i Kienthal la majoria estava constituïda per elements centristes de dreta (Ledebour, que no podia resoldre's a votar en contra del pressupost de guerra, Hoffman, Bourderon, Merrheim, Grimm, Axelrod, Martov i d'altres). Lenin cregué viable signar el manifest del *conjunt* del congrés malgrat ser poc clar.

Pel que fa a l'“Esquerra” de Zimmerwald era extremadament feble. Després de la derrota de la fracció bolxevic en la Duma i en les organitzacions locals, el Partit Bolxevic no era més fort durant la guerra que l'actual Oposició d'Esquerra russa. Els altres partits d'esquerra eren incomparablement més dèbils que els nostres aliats d'ara. La situació general del moviment obrer en les condicions creades per la guerra semblava absolutament desesperada. No obstant, els bolxevics, així com el grup de *Nasche Slovo*, s'orientaren vers la Tercera Internacional des del mateix començament de la guerra. Fou el que possibilità que es realitzés la Revolució d'Octubre.

Ho repetim; Lenin cregué viable, sota les condicions existents llavors, signar un manifest contra la guerra junt amb Ledebour, Bourderon, Grimm i Martov. Els bolxevics leninistes no han signat la resolució de la majoria de la Conferència de París i, per descomptat, no assumeixen cap responsabilitat a costa d'aquesta majoria. ¿És que la política de Lenin en Zimmerwald i Kienthal fou... un gir cap a la socialdemocràcia? Es pot plantejar l'objecció que en un període de pau és necessari fer una selecció més estricta que no en època de guerra. Correcte! Ledebour i Bourderon s'arriscaren a signar el manifest de Zimmerwald, mentre que Tranmael i Cia. maniobren (tendint-li la mà dreta a la socialdemocràcia escandinava i el dit menut de l'esquerra en la Conferència de París) sense córrer cap risc. Precisament per aquesta raó ens neguem a signar la vàcua resolució de la majoria de París. On estan les concessions a la socialdemocràcia?

No obstant (ens diran els nostres adversaris), dos dels nostres aliats han signat la resolució de la majoria, demostrant d'aquesta manera que encara no han fet la seua elecció final. Absolutament correcte! Però nosaltres no assumim cap responsabilitat a costa dels nostres aliats, així com ells no l'assumeixen per nosaltres. Els termes del nostre acord estan clarament formulats i a l'abast de tothom. El futur dirà a quina banda es col·locaran finalment els nostres aliats. Volem ajudar-los a fer *l'elecció correcta*. Una de les regles més importants de l'estratègia revolucionària diu: vigila el teu aliat tant com el teu enemic. *Crítica mútua basant-se en la plena igualtat*; ací no hi ha cap diplomàcia dissimulada dels dirigents; tot es fa i es farà davant dels ulls de les masses, davall el seu control, amb el propòsit d'educar-les. No hi ha altres mètodes de política revolucionària.

També és aconsellable recordar altres normes de la política revolucionària: no espantar-se innecessàriament i no espantar els altres sense causa, no fer acusacions falses, no buscar la capitulació on no existeix, no reemplaçar la discussió marxista per les disputes sense principis. L'experiència ha demostrat que en el moment en què una organització es disposa a sortir d'un estret carreró a un terreny més ampli sempre apareixen elements que s'han acostumat al carreró, coneixen tots els seus veïns i s'ocupen de les notícies i els rumors dels terriblement importants "canvis de gabinet" del seu propi medi limitat. Aquests elements sectaris i conservadors tenen molta por de no poder aplicar les seues habilitats en un terreny més ampli. En conseqüència, s'aferren a les rodes del cotxe tractant de fer-lo retrocedir i justifiquen el seu treball essencialment reaccionari amb arguments terriblement "revolucionaris" i "principistes". Hem tractat de considerar aquests arguments des de la perspectiva de la dialèctica marxista. Que els camarades decidisquen quin és el seu pes real.

¹ "Èxit o fracàs?", *The Militant*, 30 de setembre de 1933.